

राज्यात राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२०-
राज्यातील संशोधन क्रियाकलापांना चालना
देण्यासाठी आणि संशोधन कार्य सुव्यवस्थित
करण्यासाठी 'महाराष्ट्र राज्य विश्वासाह
संशोधन व नवोपक्रम कार्यबल गट (MSRRIT)
तयार करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : E-699718:HTED-24011(11)/39/2023-MHT-(UE-3)

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
४ था मजला, मंत्रालय विस्तार, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २३ नोव्हेंबर, २०२३

प्रस्तावना-

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० धोरण एका सर्वसमावेशक दृष्टीकोनाची परिकल्पना करते यामध्ये विद्यापीठांमधील संशोधनास चालना देणे, सर्व उच्च शिक्षण संस्था बहुशाखीय स्वरूपाच्या असणे, पदवीपूर्व अभ्यासक्रमात संशोधन आणि इंटरनॅशनलीपचा समावेश, संशोधनास महत्व देणारी अध्यापक करिअर व्यवस्थापन प्रणाली आणि संशोधन व नाविन्यपूर्णता यांसाठीच्या वातावरणास प्रोत्साहन देणारे प्रशासन आणि नियामक बदल यांचा समावेश आहे. या विविध घटकांचा समन्वयात्मक रीतीने विकास करण्यासाठी आणि त्यायोगे देशात खरोखरच गुणवत्तापूर्ण संशोधनात वेगाने वाढ करण्यासाठी राष्ट्रीय संशोधन संस्था/ नॅशनल रिसर्च फाऊंडेशन (एनआरएफ) स्थापन करणे राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० धोरणामध्ये संकल्पित आहे. त्यामध्ये मर्यादित संशोधन क्षमता असलेल्या राज्य विद्यापीठांमध्ये आणि इतर सार्वजनिक संस्थांमध्ये संशोधन क्षमता अंकुरण्यासाठी आणि वाढविण्यासाठी महत्वाचे उपक्रम हाती घेणे, सर्व शाखांमधील संशोधनास स्पर्धात्मक अर्थसहाय्य करणे, यशस्वी संशोधनाचा सन्मान करणे, जेथे सुसंगत असेल तेथे, शासकीय संस्था तसेच उद्योग आणि खाजगी/ देणगीदार संस्थांच्या सहयोगाने संशोधन प्रत्यक्ष वापरात आणणे अभिप्रेत आहे.

राज्यात राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० ची अंमलबजावणी करण्याच्या दृष्टीने या धोरणाचा अभ्यास करुन राज्य शासनास अहवाल सादर करण्यासाठी दिनांक १६ ऑक्टोबर, २०२० च्या शासन निर्णयानुसार डॉ.रघुनाथ माशेलकर, माजी महासंचालक, वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद, नवी दिल्ली यांच्या अध्यक्षतेखाली कार्यबल गट स्थापन करण्यात आला होता सदर कार्यबल गटाच्या दि.३० जून, २०२१ रोजीच्या अहवालातील शिफारशीना दि.२७ जानेवारी, २०२२ रोजीच्या मंत्रिमंडळातील बैठकीत मान्यता प्राप्त झाली आहे.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० धोरणातील एनआरएफ च्या अनुषंगाने सदर कार्यबल गटाच्या अहवालामध्ये महाराष्ट्र राज्य विश्वासाह संशोधन व नवोपक्रम परिषद (एमएसआरआरआयसी) ची शिफारस केली आहे. त्यानुसार राज्यात होत असलेल्या संशोधन क्रियाकलापांना चालना देण्यासाठी आणि संशोधन कार्य सुव्यवस्थित करण्यासाठी एक पहिले पाऊल म्हणून “महाराष्ट्र राज्य विश्वासाह संशोधन व नवोपक्रम कार्यबल गट” (MSRRIT) तयार करण्याचे शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय:-

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० धोरणाच्या राज्यातील अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने तसेच, डॉ.माशेलकर यांच्या कार्यबल गटाच्या अहवालातील शिफारशीच्या अनुषंगाने राज्यात होत असलेल्या संशोधन व नवोपक्रम क्रियाकलापांना चालना देण्यासाठी आणि संशोधन कार्य सुव्यवस्थित करण्यासाठी “महाराष्ट्र राज्य विश्वासाह संशोधन व नवोपक्रम कार्यबल गट” (MSRRIT) तयार करण्यास शासनमान्यता देण्यात येत आहे.

हा कार्यबल गट सर्व शाखांमध्ये दर्जेदार संशोधनासाठी देखरेख, मार्गदर्शन, प्रोत्साहन, क्षमता निर्माण करण्यासाठी आणि राज्य विद्यापीठांमध्ये व्यापक धोरण तयार करून संशोधन कार्ये निर्देशित करणारी सर्वोच्च संस्था असेल.

विभागाकडून M/s Ernst and Young LLP (E&Y) यांची उच्च शिक्षणाच्या आंतरराष्ट्रीयीकरणासाठी हाती घ्यावयाच्या विविध उपक्रमांसाठी नियुक्ती करण्यात आली असून त्यापैकी एक उपक्रम हा 'महाराष्ट्र राज्य विश्वासाई संशोधन व नवोपक्रम कार्यबल गट (MSRRIT) गठीत करणे आहे.

हा कार्यबल गट एकत्रितपणे राज्यातील संशोधन व नवोपक्रम क्रियाकलापांचा प्रभावीपणे मागोवा घेण्यासाठी एक यंत्रणा विकसित करेल, संशोधनाची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी उपाययोजनांवर विचार करेल आणि संशोधन करण्यासाठी तसेच राष्ट्रीय आणि इतर आंतरराष्ट्रीय संस्थांशी सहकार्य करण्यासाठी सर्वसमावेशक कार्यप्रणाली तयार करेल.

या कार्यबल गटाच्या उपक्रमांपैकी एक प्रायोगिक तत्वावर रिसर्च अँड इनोव्हेशन हबची स्थापना करणे आहे. या हबच्या स्थापनेची प्रक्रिया सुरू करण्यासाठी, कार्यबल गट राज्याच्या प्राधान्य क्षेत्रातील संशोधनाच्या सद्यस्थितीचे मूल्यांकन करेल आणि संशोधनाच्या एका उप-विषयाची निवड करेल. या उप विषयावर संशोधन करणा-या संशोधकांची निवड सहभागी विद्यापीठातून करण्यात येईल. निवडलेल्या विषयाच्या तज्ञांची तसेच या विषयावर संशोधन करणा-या आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठांची माहिती एकत्रित करण्यात येईल. कार्यबल गटा द्वारे नियुक्त केलेले प्रमुख संशोधक, विषयांचे तज्ञ आणि आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठांतील संशोधकांसोबत चर्चा होण्यासाठी (E&Y)टीम संभाव्य भागीदारांसोबत प्राथमिक बैठकांचे आयोजन करेल. त्यातून आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठाची प्रायोगिकतत्वावर निवड केली जाईल.

इनोव्हेशन हबमध्ये प्रत्येक सहभागी शैक्षणिक संस्था संशोधकांचा एक गट तयार करेल जे प्रस्तावित प्रायोगिक इनोव्हेशन हबमध्ये संशोधन करतील. संशोधन प्रकल्पाला सुरुवात करण्यासाठी कार्यबल गटातील संबंधित विद्यापीठ आणि संबंधित आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ यांच्यात सामंजस्य करार केला जाईल.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव आणि सीओईपी टेक्नॉलॉजी विद्यापीठ यांच्या सहभागाने खालीलप्रमाणे कार्यबल गट तयार करण्यात येत आहे.

अ.क्र.	नाव	पदनाम
१	प्रा.सुरेश गोसावी	कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
२	प्रो. व्ही.एल. माहेश्वरी	कुलगुरु, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
३	प्रा. सुधीर आगाशे	कुलगुरु, सीओईपी तंत्रज्ञान विद्यापीठ, पुणे
४	प्रो. डॉ. संजय ढोले	संचालक, सेंटर फॉर इनोव्हेशन, इनक्युबेशन आणि एंटरप्राइज, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठपुणे ,
५	डॉ.राजेश जावळेकर	संचालक ,इनोव्हेशन, इनक्युबेशन आणि लिकेज कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
६	प्रो. एन बी ढोके	संचालक, संशोधन मंडळ, इनोव्हेशन, इनक्युबेशन आणि लिकेज , सीओईपी तंत्रज्ञान विद्यापीठपुणे ,

प्रो. एन. बी. ढोके, संचालक, संशोधन मंडळ, इनोव्हेशन, इनक्युबेशन आणि लिकेज, सीओईपी तंत्रज्ञान विद्यापीठ, पुणे हे या कार्यबल गटाचे संयोजक असतील.

या कार्यबल गटाची प्रमुख कार्ये खालीलप्रमाणे असतील.

- (१) राज्याच्या सार्वजनिक विद्यापीठांमधील संशोधनाच्या व नवोपक्रमाच्या सद्यस्थितीचा अहवाल सादर करणे.
- (२) राज्यातील प्राधान्य संशोधन क्षेत्रे निश्चित करणे.
- (३) अशा संशोधन क्षेत्रांकरीता होत असलेल्या संशोधन प्रकल्पांचा मागोवा घेण्यासाठी एक यंत्रणा तयार करणे.
- (४) संशोधन प्रकल्पांना मार्गदर्शन करणे.
- (५) संशोधनासाठी उपलब्ध होणा-या निधीसंदर्भातील संधी ओळखून त्याची व्याप्ती वाढविणे तसेच अशा संधींना प्रतिसाद मिळण्यासाठी गट तयार करणे.
- (६) आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठे आणि उद्योगांचा सहभाग व सहकार्य वाढविण्यासाठी सर्वसमावेशक कार्यप्रणाली/ यंत्रणा तयार करणे.
- (७) प्रशिक्षण, गट विकास, प्रस्ताव तयार करणे, व्यवस्थापन आणि शाश्वतता या क्षेत्रातील मोठ्या पुढाकारासाठी सामायिक प्रशासन, सेवा व साधने प्रदान करणे.
- (८) संशोधनाची गुणवत्ता आणि प्रासंगिकता सुधारण्यासाठी त्यासंदर्भातील सर्वोत्तम कार्यपद्धतींचे सामायिकीकरण करणे आणि प्रोत्साहन देणे.

सदर कार्यबल गटाचा कार्यकाळ एक वर्षाच्या कालावधीसाठी असेल.

हा कार्यबल गट पहिल्या ३ महिन्यांत राज्याच्या सार्वजनिक विद्यापीठांमधील संशोधनाच्या सद्यस्थितीचा अहवाल शासनास सादर करेल.

कार्यबल गटातील सदस्यांचा याकार्याशी संबंधित प्रवास आणि अनुषंगिक खर्च संबंधित सहभागी विद्यापीठांकडून करण्यात येईल.

सदर शासन आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३११२३१९२९१५०९०८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(अ. म. बाविस्कर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

१. मा. मंत्री, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, यांचे स्वीय सहायक मंत्रालय, मुंबई.
३. कुलगुरु, सर्व अकृषी विद्यापीठे
४. प्रा. सुरेश गोसावी, कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
५. प्रो. व्ही.एल. माहेश्वरी, कुलगुरु, कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
६. प्रा. सुधीर आगाशे, कुलगुरु, सीओईपी तंत्रज्ञान विद्यापीठ, पुणे
७. प्रो. डॉ. संजय ढोले, संचालक, सेंटर फॉर इनोव्हेशन, इनक्युबेशन आणि एंटरप्राइज, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

८. डॉ.राजेश जावळेकर, संचालक, इनोव्हेशन, इनक्युबेशन आणि लिंकेज कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव
९. प्रो. एन. बी. ढोके, संचालक, संशोधन मंडळ, इनोव्हेशन, इनक्युबेशन आणि लिंकेज, सीओईपी तंत्रज्ञान विद्यापीठ, पुणे
१०. कुलसचिव, सर्व अकृषी विद्यापीठे
११. संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
१२. संचालक, तंत्रशिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
१३. सहसंचालक, उच्च शिक्षण, सर्व विभागीय कार्यालये.
१४. सहसंचालक, तंत्र शिक्षण, सर्व विभागीय कार्यालये.
१५. सर्व सह/उप सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१६. निवड नस्ती (विशि-३) , उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

**National Education Policy-2020-
To Create 'Maharashtra State
Responsible Research and Innovation
Task Force (MSRRIT) in the state to
promote and streamline the research
activities and research work.**

Government of Maharashtra
Department of Higher and Technical Education
Government Decision No. : **E-699718:HTED-24011(11)/39/2023-MHT-(UE-3)**
Madame Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
4th floor, Mantralaya (Anex), Mumbai 400 032
Date: 23rd November, 2023

Introduction-

The National Education Policy 2020 Policy envisions a comprehensive approach to transforming the quality and quantity of research in India. This includes promoting research in universities, the multidisciplinary nature of all HEIs and the emphasis on holistic education, the inclusion of research and internships in the undergraduate curriculum, faculty career management systems that give due weightage to research, and the governance and regulatory changes that encourage an environment of research and innovation. To build on these various elements in a synergistic manner, and to thereby truly grow and catalyze quality research in the nation, this policy envisions the establishment of a National Research Foundation (NRF). The overarching goal of the NRF will be to enable a culture of research to permeate through our universities. In particular, the NRF will provide a reliable base of merit-based but equitable peer-reviewed research funding, helping to develop a culture of research in the country through suitable incentives for and recognition of outstanding research, and by undertaking major initiatives to seed and grow research at State Universities and other public institutions where research capability is currently limited. The NRF will competitively fund research in all disciplines. Successful research will be recognized, and where relevant, implemented through close linkages with governmental agencies as well as with industry and private/philanthropic organizations.

To study the provisions of implementation of the NEP 2020 and make recommendations regarding implementation of the policy in the State a Taskforce was constituted under the chairmanship of Dr. Raghunath Mashelkar, former Director General, Council of Scientific and Industrial Research, New Delhi void GR dated 16 October, 2020. The recommendations of the said Taskforce's report dated June 30, 2021 have been approved in the Cabinet meeting dated January 27, 2022.

In line with the NRF in the National Education Policy-2020, the report of the said Taskforce recommended the **Maharashtra State Responsible Research and Innovation Council (MSRRIC)**. Accordingly to promote the research activities taking place in the State and to streamline the research work it is under the consideration to create “**Maharashtra State Responsible Research and Innovation Task Force**” (MSRRIT) as the first step.

Government Resolution:-

For Implementation of National Education Policy-2020 in the State and in line with the recommendations of the Dr. Mashelkar Taskforce, Government approval is given to create “**Maharashtra State Responsible Research and Innovation Taskforce (MSRRIT)**” to promote research activities and streamline research work in the state.

This Taskforce shall be the apex body to oversee, guide, mentor, incentivize, build capacity for quality research across all disciplines and direct the research activities in the State universities by framing a broad policy.

M/s Ernst and Young LLP (E&Y) has been appointed by the Department to initiate various activities for internationalization of higher education, one of which is constituting the Maharashtra State Responsible Research and Innovation Task Force (MSRRIT).

The Taskforce will collectively develop a mechanism to effectively track the research activity in the state, ideate on interventions to improve quality of research and build out SoPs for conducting research as well as collaborating with other International and National bodies.

One of the first activities of the Taskforce will be to establish a pilot Research and Innovation Hub. To kick off the process of setting up the hub, the taskforce will assess the current level of research in state priority areas, and shortlist one sub-theme of research. The taskforce will also identify key researchers focused on the sub-theme of research from each participating university. Based on the theme selected, a list of potential international universities that specialize in the same research area will be identified. The EY team will then facilitate introductory meetings with the potential partners wherein key researchers appointed by the taskforce will interact with the international researchers. Finally, for the pilot, international university will be shortlisted. Each participating Indian institution of the Innovation Hub will nominate a set of researchers who will conduct research at the proposed pilot Innovation Hub. A Memorandum of Understanding will be signed between the Respective University participating in the Taskforce and the International University to kick off the research project.

With participation of 1.Savitribai Phule Pune University, Pune.2.Kavayitri Bahinabai Chaudhary North Maharashtra University, Jalgaon and 3.COEP Technology University, Pune the following Taskforce is formed.

Sr.No.	Name	Designation
1	Prof. Suresh Gosavi	Vice-Chancellor, Savitribai Phule Pune University, Pune
2	Prof. V. L. Maheshwari	Vice-Chancellor, Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon
3	Prof. Sudhir Agashe	Vice-Chancellor, COEP University of Technology, Pune
4	Prof. Dr. Sanjay Dhole	Director, Center for Innovation, Incubation and Enterprise, Savitribai Phule Pune University, Pune
5	Dr. Rajesh Jawlekar	Director, Innovation, Incubation and Linkage Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon
6	Prof. N. B. Dhokey	Director, Board of Research, Innovation, Incubation and Linkage, COEP University of Technology, Pune

Prof. N.B. Dhokey, Director, Board of Research, Innovation, Incubation and Linkage, COEP University of Technology, Pune will be the convener of this Taskforce.

The major functions of this task force will be as follows.

1. To submit a report on the current status of research and innovation in public universities of the state.

2. To identify critical state priority research areas
3. To create a mechanism to track research projects being conducted on critical state priority research areas
4. To Guide research projects.
5. To expand the identification of upcoming funding opportunities and creation of teams ready to respond.
6. To create a comprehensive mechanism to enhance the participation and cooperation of international universities and industries.
7. To provide shared tools, administration, and services for large initiatives in the areas of training, team development, proposal preparation, pre-award, post-award management and sustainability
8. To share and promote benchmarking of best practices on how to improve quality and relevance of research

The tenure of the said task force will be for a period of **one year**.

This task force will submit a report to the government on the current status of research in public universities of the state within the first 3 months.

Expenses of travelling and daily allowances of the members of the task force will be borne by the respective participating universities.

This Government resolution of Maharashtra Government is available at the website www.maharashtra.gov.in. Reference no. for this is 202311231929150908. This order has been signed digitally.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra.

(A.M. Bawiskar)

Deputy Secretary, Government of Maharashtra

Copy:-

1. Private Secretary to Hon. minister, Department of Higher and Technical Education, Mantralaya, Mumbai.
2. Principal Secretary, Department of Higher and Technical Education, Mantralaya, Mumbai.
3. Vice-Chancellor, All Non-Agricultural Universities
4. Professor Suresh Gosavi – Vice Chancellor, Savitribai Phule Pune University
5. Professor V. L. Maheshwari – Vice Chancellor, Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon
6. Professor Sudhir Agashe, Vice Chancellor, COEP Technological University
7. Professor Dr. Sanjay Dhole - Director, Centre for innovation, Incubation, and Enterprise, Savitribai Phule Pune University
8. Dr. Rajesh Jawlekar, Director of Department of Innovation, Incubation and Linkages, Kavayitri Bahinabai Chaudhari North Maharashtra University, Jalgaon
9. Professor N. B. Dhokey – Director, Board of Research, Innovation, Incubation and Linkages
10. Registrar, All Non-Agricultural Universities
11. Director, Higher Education, Maharashtra State, Pune
12. Director, Technical Education, Maharashtra State, Mumbai.

13. Joint Director, Higher Education, All Divisional Offices.
14. Joint Director, Technical Education, All Divisional Offices.
15. All Joint/Deputy Secretaries, Higher and Technical Education Department,
Mantralaya, Mumbai.
16. Select File (Vishi-3), Department of Higher and Technical Education, Mantralaya,
Mumbai.